

УДК 811.111'322.4'373.72

ЧЕРНЯК Оксана – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов та перекладу, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, Луцьк, Волинська область, 43000, Україна (Chernyak.Oksana@vnu.edu.ua)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3848-0690>

КОЛЯДА Еліна – кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри практики англійської мови, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, Луцьк, Волинська область, 43000, Україна (elina.koliada@vnu.edu.ua)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5437-1320>

КРУГЛІЙ Олена – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов та перекладу, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, Луцьк, Волинська область, 43000, Україна (Kruhlij.Olena@vnu.edu.ua)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6346-8821>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2025.62.19>

Бібліографічний опис статті: Черняк О., Коляда Е., Круглій О. (2025). Машинний переклад англійських ідіом із семантикою критики: компаративний аналіз на матеріалі Google Translate та DeepL. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія»*, 62, 163–170, doi <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2025.62.19>

МАШИННИЙ ПЕРЕКЛАД АНГЛОМОВНИХ ІДІОМ ІЗ СЕМАНТИКОЮ КРИТИКИ: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ НА МАТЕРІАЛІ GOOGLE TRANSLATE ТА DEEPL

Анотація. У статті досліджено особливості перекладу англійських ідіом на позначення критики засобами машинного перекладу (МП), зокрема за допомогою онлайн-інструментів Google Translate і DeepL. Обидва інструменти ефективно виконують переклад великих обсягів тексту, проте мають різні сильні та слабкі сторони, зокрема у сфері перекладу фразеологізмів. Актуальність теми зумовлена зростанням обсягів перекладної інформації та активним впровадженням нейронних мереж у системи автоматизованого перекладу. Незважаючи на постійне вдосконалення алгоритмів машинного перекладу, проблема адекватної передачі фразеологізмів, зокрема іронічних, саркастичних або критичних висловів, залишається відкритою. У фокусі дослідження – порівняння двох найпопулярніших систем МП щодо точності, адекватності та стилістичної відповідності перекладу ідіом критичного характеру. Його теоретичну основу становлять праці Віне і Дарбелне, П. Ньюмарка, Ч. Норд, присвячені стратегіям перекладу фразеологізмів, а також сучасні дослідження в галузі нейронного машинного перекладу. Методологія ґрунтується на якісному та кількісному аналізі перекладених одиниць, зіставленні вихідних і цільових варіантів, оцінці якості перекладу за критеріями збереження значення, стилю та контексту. У результаті встановлено, що DeepL частіше демонструє семантичну відповідність і кращу адаптацію до українського мовного середовища, тоді як Google Translate у низці випадків здійснює буквальний переклад, що призводить до втрати прагматичного ефекту. Google Translate забезпечує базовий переклад, проте часто дослівний і нефразеологічний. Його продукція вимагає додаткового редагування. Зроблено висновок про потребу подальшого удосконалення систем МП у напрямі обробки фразеологічних конструкцій і доцільність їх поєднання з людським постредагуванням у професійній перекладацькій практиці.

Ключові слова: машинний переклад, ідіоми, критика, перекладознавство, нейронний переклад, семантична адекватність, контекстуальність.

CHERNIAK Oksana – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Foreign Languages and Translation, Lesya Ukrainka Volyn National University, 13, Voli ave., Lutsk, Volyn region, 43000, Ukraine (Chernyak.Oksana@vnu.edu.ua)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3848-0690>

KOLIADA Elina – Candidate of Philological Sciences, Full Professor, Head of the Conversational English Department, Lesya Ukrainka Volyn National University, 13, Voli ave., Lutsk, Volyn region, 43000, Ukraine (elina.koliada@vnu.edu.ua)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5437-1320>

KRUHLIJ Olena – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Foreign Languages and Translation, Lesya Ukrainka Volyn National University, 13, Voli ave., Lutsk, Volyn region, 43000, Ukraine (Kruhlij.Olena@vnu.edu.ua)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6346-8821>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2025.62.19>

To cite this article: Cherniak, O., Koliada, E., Kruhlij, O. (2025). Mashynnyi pereklad anhlomovnykh idiom iz semantykoiu krytyky: komparatyvnyi analiz na materialy Google Translate ta DeepL [Machine translation of English idioms with the semantics of criticism: comparative analysis based on Google Translate and DeepL]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriya "Filolohiia"* – Problems of Humanities. "Philology" Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 62, 163–170. doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2025.62.19> [in Ukrainian].

MACHINE TRANSLATION OF ENGLISH IDIOMS WITH THE SEMANTICS OF CRITICISM: COMPARATIVE ANALYSIS BASED ON GOOGLE TRANSLATE AND DEEPL

Summary. The article deals with the peculiarities of translating English idioms expressing criticism using machine translation (MT), particularly using the online tools Google Translate and DeepL. Both tools can translate large volumes of text efficiently, but demonstrate different strengths and weaknesses, especially in phraseological translation. The relevance of the topic is driven by the growing volume of translated information and the active implementation of neural networks in machine translation systems. Despite continuous improvement in MT algorithms, the challenge of adequately rendering idiomatic expressions, especially ironic, sarcastic, or critical ones, remains unresolved. The focus of the research is a comparative analysis of the two most popular MT systems in terms of accuracy, adequacy, and stylistic conformity in translating idioms of a critical nature. The theoretical foundation of the study includes works by Vinay and Darbelnet, P. Newmark, and C. Nord on translation strategies for phraseological units, as well as contemporary research in the field of neural machine translation. The methodology is based on both qualitative and quantitative analysis of translated units, comparison of source and target versions, and evaluation of translation quality according to the criteria of meaning preservation, stylistic equivalence, and contextual appropriateness. The findings show that DeepL more frequently demonstrates semantic accuracy and better adaptation to the Ukrainian linguistic environment. In contrast, Google Translate, in many cases, performs a literal translation, resulting in a loss of pragmatic effect. Google Translate provides basic translations but often in a non-idiomatic and literal form, requiring further post-editing. The study concludes that MT systems need further improvement in handling phraseological constructions and suggests that their combination with human post-editing is advisable for professional translation practice.

Key words: machine translation, idioms, criticism, translation studies, neural translation, semantic adequacy, contextuality.

Постановка проблеми. Машинний переклад (МП) – це сучасний метод перекладу за допомогою комп'ютерних програм, який є підгалуззю комп'ютерної лінгвістики. Ця академічна та професійна галузь, пов'язана як з перекладом, так і з комп'ютерними

науками, вивчає функції комп'ютерного програмного забезпечення, яке може перекладати тексти іноземними мовами так, щоб вони були читабельними та зрозумілими. МТ виконує прості заміни на основні перекладені ключові слова, щоб неносії мови могли зрозуміти зміст

оригіналу іноземною мовою, який їм потрібно оцінити. Програмне забезпечення МТ, професійно й ретельно створюване, допомагало експертам із мови та лінгвістам справлятися з мовними відмінностями в типології, граматиці та ідіоматиці.

Машинний переклад докорінно змінив спосіб, у який організації перекладають бізнес-матеріали та контент вебсайтів. Він пропонує неперевершену швидкість, здатну перекладати тисячі слів за лічені секунди – завдання, на яке професійні перекладачі витрачали б дні.

Існує безліч сервісів машинного перекладу, серед яких Google Translate і DeepL є одними з найчастіше застосовуваних. Обидва перекладацькі інструменти чудово справляються з великими обсягами перекладів, але кожен із них має свої унікальні сильні та слабкі сторони, які важливо проаналізувати.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблеми перекладу ідіоматичних і метафоричних виразів має тривалу традицію в перекладознавстві. Класичні праці Віне та Дарбелне (Vinay & Darbelnet, 1995), а також Пітера Ньюмарка (Newmark, 1988) сформулювали типологію перекладацьких трансформацій, і досі актуальних під час аналізу автоматизованих перекладів. Зокрема, адаптація, модуляція та еквівалентність визначені як ключові стратегії передачі непрямих значень, притаманних фразеологізмам.

З огляду на розвиток нейронного машинного перекладу (NMT), зокрема в Google Translate та DeepL, у науковому дискурсі з'явилися численні дослідження ефективності таких систем у сфері перекладу фразеології. У (Castilho et al., 2017; Popović, 2020) наголошено, що хоча NMT суттєво покращив синтаксичну і стилістичну якість перекладу, передача ідіом досі становить проблему. Зокрема, Google Translate часто демонструє тенденцію до дослівного відтворення (literalism), що призводить до семантичних девіацій, тоді як DeepL частіше застосовує семантично релевантні адаптації (Wojcieszek, 2022).

Праці, присвячені порівнянню цих систем (Čulo & Nitzke, 2016), доводять, що ефективність перекладу фразеологічних одиниць значною мірою залежить від контекстної обробки та обсягу навчального корпусу. Це

особливо актуально для мов з різною структурою фразеологізмів, зокрема для англійської та української.

Слід, однак, зазначити, що більшість досліджень акцентують на англо-європейських мовних парах (англо-німецька, англо-іспанська), тоді як англо-український напрям ще недостатньо вивчений. Отже, подальше дослідження перекладу англomовних ідіом українською за допомогою онлайн-перекладачів є **актуальним** як у прикладному аспекті, так і теоретичному. Попри те що онлайн-перекладачі Google Translate і DeepL дедалі частіше використовують для перекладу текстів різного стилю та жанру, ідіоми та метафоричні вирази досі складні для автоматичного перекладу через їхню нестандартну, контекстуальну семантику.

Мета цього дослідження – порівняти перекладацькі стратегії двох популярних перекладачів щодо обробки ідіом під час їхнього перекладу з англійської мови на українську. Досягнення мети передбачає розв'язання таких **завдань**: виділити й проаналізувати фразеологізми зі значенням несхвального ставлення мовця до об'єкта осуду; проаналізувати якість перекладу ідіом із семантикою критики українською мовою за допомогою систем Google Translate і DeepL з урахуванням точності, стилістичної адекватності та збереження образності; виявити основні труднощі та типові помилки машинного перекладу ідіом; порівняти ефективність Google Translate і DeepL у перекладі англійських ідіом із семантикою критики та визначити, яка система забезпечує більш якісний і контекстуально адекватний переклад.

Виклад матеріалу. Розглянемо особливості роботи електронних перекладачів Google Translate і DeepL. Google Translate – це інструмент для перекладу текстів, аудіо, зображення, документів та веб-сайтів різними мовами. Станом на лютий 2025 року він підтримував понад 249 мов і діалектів. Функції включають базовий переклад тексту, переклад живої мови та навіть переклад зображень, який використовує камеру нашого пристрою для сканування вивісок і меню, подаючи текст іншою мовою в режимі реального часу. Google Translate – найпоширеніший інструмент машинного перекладу: сотні мільйонів користувачів перекладають мільярди слів щодня.

Такий величезний обсяг перекладів став можливим завдяки нейронному машинному перекладу. Нейронні мережі працюють подібно до людського мозку, вивчаючи шаблони та зв'язки між словами, аналізуючи величезні масиви раніше перекладеного контенту. Отже, Google Translate забезпечує вражаючу точність перекладу з безпрецедентною швидкістю. Однак він далекий від досконалості. Точність варіюється залежно від мовної пари, а ідіоми та контекстуальні нюанси часто втрачаються під час перекладу.

DeepL – це сервіс онлайн-перекладу, запущений 2017 року як альтернатива Google. На відміну від Google Translate, пріоритетами якого є швидкість і широке мовне охоплення, DeepL зосереджений на створенні точних перекладів з обмеженого набору мов. Станом на лютий 2025 року переклад DeepL підтримував 30 мов, зокрема англійську, німецьку, іспанську та китайську.

Лінгвістичні компанії хвалять DeepL за його точність, особливо в перекладах із європейських мов. Він може захоплювати довші та природніші послідовності слів, що робить його переклади більш плавними та контекстно-орієнтованими.

Матеріалом нашого дослідження є ідіоми сучасної англійської мови на позначення осуду та критики, вибрані методом суцільного добору з Oxford Idioms Dictionary for Learners of English (2001).

Ідіоми – це мовні вирази або лексичні одиниці, що представляють предмети, поняття або явища матеріального життя, характерні для певної культури. Вони необхідні кожній мові для того, щоб зберегти її місцевий і культурний колорит. За визначенням Ларсона, ідіома – це «ланцюжок слів, значення яких відрізняється від значення, переданого окремими словами» (Larson, 1984, p. 20). Фразеологізми є найбільш яскравою та своєрідною частиною словникового складу будь-якої мови, оскільки вони, на відміну від схожих із ними за формою синтаксичними структурами, не створювані відповідно до загальних закономірностей вибору й комбінації слів під час продукування висловлень, а відтворювані в мовленні у фіксованому співвідношенні семантичної структури та певного лексико-граматичного складу (Черняк, 2009, с. 75).

З-посеред усіх фразеологічних засобів із значенням несхвального ставлення мовця до об'єкта осуду можна виділити такі їх семантичні різновиди:

1) критикувати, осуджувати, не схвалювати (*have a go (at sb); give sb grief (about/over sth); give sb stick; put sb in the dock; speak/think ill of sb; shoot sb/sth down (in flames); pass judgement (on/about sb/sth).*);

2) сильно критикувати, не схвалювати (*pick, pull sb/sth to bits/pieces; be hard on sb; haul sb over the coals; give sb/get a pasting; give sb a rocket; tear sb/sth to pieces/shreds; take sb to task (about/for/over sth).*);

3) осуджувати весь час (*be on sb's case; throw the book at sb; be/go/keep on at sb (to do sth).*);

4) критикувати сердито (*eat sb alive; give sb a piece of your mind; give sb/get a roasting; tear sb off a strip; tear a strip off sb; be/come down on sb like a ton of bricks.*);

5) критикувати раптово (*take a potshot/potshots (at sb/sth).*);

6) насміхатися (*make fun of sb/sth (also poke fun at sb/sth); take the mickey/mick (out of sb/sth); take a poke at sb/sth.*);

7) привести в порядок свої справи, а потім критикувати інших (*Put/set your (own) house in order.*);

8) критикувати несильно (*make allowances for sb; damn sb/sth with faint praise; far be it from me to do sth, but...; put it mildly.*).

Переклад ідіом – доволі складний процес, оскільки потребує розвитку перекладацької компетенції та навичок, поряд з лінгвістичною компетенцією, під якою розуміють «знання та вміння використовувати формальні ресурси, з яких можуть бути зібрані та сформульовані добре сформовані, змістовні повідомлення» (Common European Framework of Reference for Languages, 2001, p. 109). Тож навіть досвідчені перекладачі стикаються з труднощами під час їх перекладу. Розглянемо, як із цим завданням справляються електронні перекладачі Google Translate і DeepL.

Для аналізу ми взяли дві групи ідіом:

1) критикувати, осуджувати, не схвалювати та 4) критикувати сердито. У кожній обрали для аналізу по 10 фразеологічних одиниць.

Розглянемо першу групу. Згідно з визначенням *Oxford Idioms Dictionary for Learners of English*, ці ідіоми мають такі значення:

- **be on sb's back** – *annoy or criticize sb a lot*;
- **find fault (with sb/sth)** – *look for fault or mistakes in sb/sth, often so that you can criticize them/it*;
- **have a go (at sb)** – *attack, criticize (sb)*;
- **give sb grief (about/over sth)** – *be annoyed with sb and criticize their behaviour*;
- **pick holes (in sth)** – *criticize sth or find fault with sth, for example a plan, reason, argument, etc*;
- **rap sb over the knuckles** – *criticize sb/ be criticized for doing sth wrong*;
- **give sb stick** – *criticize sb*;
- **dish the dirt (on smb)** – *tell people unkind or unpleasant things about smb, especially about their private life*;
- **speak/think ill of sb** – *say or think bad things about sb*;
- **lay sth at sb's door** – *blame sb for sth*.

У табл. 1 подано варіанти машинного перекладу цих фразеологічних одиниць українською мовою за допомогою електронних перекладачів Google Translate і DeepL.

Як бачимо, Google Translate здебільшого демонструє лексичну дослівність. Наприклад, переклад ідіоми *give sb stick* як *дати комусь палицю* є прямим перекладом, але зовсім не передає ідіоматичного значення. Переклад *pick holes in sth* як *збирати дірки в чомусь* є дослівним, але беззмистовим в українському дискурсі.

DeepL, навпаки, прагне фразеологічної адаптації: *dish the dirt on sb* перекладено як *зливати компромат*, *be on sb's back* – *не давати спокою*; *тиснути*. Це свідчить про намагання DeepL знайти еквівалентність на рівні значення, а не форми.

Крім того, Google Translate майже не використовує українські фразеологізми, у його перекладах бракує мовної природності. Це видно з таких прикладів: *rap sb over the knuckles* → *вдарити когось по суглобах пальців* – буквально, без передачі змісту *зробити зауваження*. DeepL активно вдається до пошуку відповідників фразеологізмів, навіть якщо вони не повністю передають англійську метафору: *have a go at sb* перекладено як *напасти з критикою*, *lay sth at sb's door* – *звинувачувати когось*. Тобто DeepL демонструє функціональний переклад, що краще відповідає цілям комунікації.

Google Translate втрачає образність і культурну метафорику, часто «ламаючи» фразеологізм. DeepL частіше передає образність у прийнятній для українського читача формі, зберігаючи емоційне навантаження. Переклад ідіоми *give sb grief* як *влаштувати скандал* передає емоційний контекст. Водночас у деяких випадках обидва сервіси не дають оптимального результату, бо культурна специфіка англійських ідіом не має прямих аналогів.

Google Translate не завжди розрізняє регістр мовлення, не фіксує іронії, розмовності або офіційності. Наприклад, переклад ідіоми *speak ill of sb* як *говорити погано* є надто нейтральним, не містить жодного емоційного відтінку.

DeepL краще відчуває стиль, особливо неформальний чи емоційно забарвлений. Це важливо в перекладі розмовної критики, засудження, сарказму або моралізування – усі вони є не лише носіями інформації, а й виразниками ставлення.

Отже, DeepL загалом демонструє вищий рівень перекладацької компетенції, особливо

Таблиця 1

**Переклад ідіом, пов'язаних із критикою, звинуваченням і несхваленням,
за допомогою електронних перекладачів Google Translate і DeepL**

Англійський вираз	Google Translate	DeepL
<i>Be on sb's back</i>	Бути на спині когось	Не давати спокою; тиснути
<i>Find fault (with sb / sth)</i>	Знайти вину з чимось / чимось	Знаходити недоліки; прискіпуватись
<i>Have a go (at sb)</i>	Мати спробу на когось	Напасти з критикою
<i>Give sb grief (about sth)</i>	Дати комусь горе про щось	Влаштувати скандал; дошкуляти
<i>Pick holes (in sth)</i>	Збирати дірки в чомусь	Критикувати; шукати недоліки
<i>Rap sb over the knuckles</i>	Вдарити когось по суглобах пальців	Дати прочуханки; зробити зауваження
<i>Give sb stick</i>	Дати комусь палицю	Шпетити; критикувати
<i>Dish the dirt (on smb)</i>	Подати бруд на когось	Поширювати плітки; зливати компромат
<i>Speak / think ill of sb</i>	Говорити / думати погано про когось	Злословити; говорити лихе
<i>Lay sth at sb's door</i>	Покласти щось біля дверей когось	Звинувачувати когось

у сфері фразеології, емоційного змісту та стилістичної адаптації.

Розглянемо групу ідіом, що має значення «критикувати сердито». Згідно з визначенням Oxford Idioms Dictionary for Learners of English, ці ідіоми мають такі значення:

– **eat sb alive / have sb for breakfast** – criticize or punish sb severely because you are extremely angry with them;

– **give sb a piece of your mind** – angrily tell sb your true opinion of them; criticize sb angrily;

– **give sb / get a roasting** – criticize sb or be criticized in an angry way;

– **tear sb off a strip** – criticize sb because you are angry about sth they have done;

– **come down on sb like a ton of bricks** – criticize sb angrily because they have done sth wrong;

– **rant and rave** – show that you are angry by shouting or complaining loudly for a long time;

– **bite sb's head off** – angrily criticize, insult sb;

– **cut sb down to size** – angrily criticize, insult sb;

– **give sb hell** – angrily criticize, insult sb;

– **jump down sb's throat** – angrily criticize, insult sb.

У табл. 2 подано варіанти машинного перекладу цих фразеологічних одиниць українською мовою за допомогою електронних перекладачів Google Translate і DeepL.

Як бачимо, ідіоми, пов'язані з гнівом і критикою, є значним викликом для систем машинного перекладу. Їхнє значення зазвичай не можна вивести з лексичного значення окремих слів, що вимагає від перекладача – людського чи машинного – здатності до інтерпретації в контексті.

Google Translate схильний до буквального перекладу, що часто створює смислові або стилістичні помилки. Наприклад, вираз *give sb a piece of your mind* передано як *дати шматок розуму*, що є калькою й не передає комунікативного наміру. Натомість DeepL пропонує *висловити все, що думаєш*, що точніше передає прагматичний зміст висловлення.

DeepL демонструє здатність обирати українські фразеологічні відповідники, як-от *збити пиху* для *cut sb down to size* або *зняти стружку* для *tear sb off a strip*. Google Translate у цих випадках зазвичай вдається до дослівної передачі (*скоротити когось до розміру*, *відірвати смужку*), що порушує норму фразеологічної єдності.

Образні вирази, наприклад, *come down on sb like a ton of bricks*, потребують креативного підходу. DeepL відтворює його як *налетіти як скажений*, тобто зберігає емоційний регістр. Google Translate натомість обирає прямий переклад *спуститися як тонна цегли*, що є неавтентичним для українського читача.

Ідіоми, що мають емоційне забарвлення (наприклад, *bite sb's head off*), Google Translate передає дослівно (*вкусити голову*), не відображаючи емоційної сили висловлення. DeepL у свою чергу зберігає не лише значення, а й експресивність – *відгризти голову* або *накинутись*.

Отже, Google Translate забезпечує базовий переклад, проте часто дослівний і без збереження фразеологізму. Його продукція вимагає додаткового редагування. DeepL демонструє кращі результати щодо фразеологізмів: зберігає їхню семантику, експресивність та культурну релевантність. Найбільша різниця між системами полягає в здатності до

Таблиця 2

Переклад ідіом, пов'язаних із гнівною критикою, за допомогою електронних перекладачів Google Translate і DeepL

Англійська ідіома	Google Translate	DeepL
<i>Eat sb alive</i>	З'їсти когось живим	Рознести в пух і прах
<i>Give sb a piece of your mind</i>	Дати комусь шматок свого розуму	Висловити все, що думаєш
<i>Get a roasting</i>	Отримати смаження	Отримати прочуханку
<i>Tear sb off a strip</i>	Відірвати смужку	Зняти стружку
<i>Come down on sb like a ton of bricks</i>	Спуститися як тонна цегли	Налетіти як скажений
<i>Rant and rave</i>	Гніватися і бушувати	Волати і буркотіти
<i>Bite sb's head off</i>	Вкусити чийось голову	Відгризти голову
<i>Cut sb down to size</i>	Скоротити когось до розміру	Збити пиху
<i>Give sb hell</i>	Дати комусь пекло	Влаштувати пекло
<i>Jump down sb's throat</i>	Стрибнути в горло	Налетіти з криком

адаптивного перекладу – розпізнавання фразеологізмів як окремих одиниць і добір українських еквівалентів.

Здійснений аналіз підтверджує, що DeepL значно випереджає Google Translate у перекладі ідіоматичних виразів, особливо у випадках емоційно забарвлених фраз. Водночас обидві системи потребують людської редакторської перевірки під час роботи з художніми текстами або такими, що суттєво насичені стилістично маркованими одиницями.

Висновки. Результати аналізу ідіом на позначення критики в перекладі за допомогою Google Translate і DeepL свідчать про суттєву різницю в підходах і якості перекладу. Google Translate зазвичай демонструє буквальне відтворення фразеологізмів, що часто призводить до втрати ідіоматичного значення, зниження природності висловлення та порушення стилістичної відповідності. У низці випадків його переклади є неприродними або навіть абсурдними в українському мовному середовищі. Натомість DeepL прагне до фразеологічної та стилістичної адаптації. Сервіс демонструє кращу здатність до передачі емоційного навантаження, збереження культурної образності, а також до вживання фраз, які мають

функціональну еквівалентність в українській мові. Це свідчить про вищий рівень перекладацької компетенції DeepL у сфері обробки фразеологізмів, особливо тих, що мають експресивне, розмовне або іронічне забарвлення.

З огляду на те що ідіоми – це одиниці мови з високим ступенем контекстуалізації, вони потребують не лише лінгвістичного аналізу, а й інтерпретації на прагматичному та культурному рівнях. DeepL, попри обмежену кількість підтримуваних мов, краще справляється з передачею таких нюансів. Google Translate, попри свій функціональний діапазон і популярність, все ж менш ефективний у перекладі ідіоматичних виразів із критичним значенням.

Отже, для перекладу англійських фразеологізмів, зокрема на позначення критики, доцільно використовувати DeepL як більш точний і стилістично чутливий інструмент, здатний забезпечити адекватність і природність перекладу в цільовій мові.

Перспективою подальших розвідок із проблеми є розширення корпусу досліджуваного матеріалу за рахунок інших типів ідіом (емоційної оцінки, схвалення, сарказму) та зіставлення перекладу їх у різних системах машинного перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

- Моїсєєва Н., Дзикович О., Штанько А. Машинний переклад : порівняння результатів та аналіз помилок DeepL та Google Translate. *Advanced Linguistics*. 2023. № 11. С. 78–82. DOI: <https://doi.org/10.20535/2617-5339.2023.11.277593>
- Черняк О. П. Структурно-семантичні та комунікативно-прагматичні особливості висловлень осуду (на матеріалі англomовного художнього дискурсу) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Чернівцький національний ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці, 2009. 257 с.
- Castilho S. et al. Is Neural Machine Translation the New State of the Art? *The Prague Bulletin of Mathematical Linguistics*. 2017. DOI: 10.1515/pralin-2017-0013. URL: <https://www.researchgate.net/publication/317209743> (дата звернення: 27.05.2025).
- Common European Framework of Reference for Languages : Learning, Teaching, Assessment. Strasbourg : Council of Europe, 2001. 273 p. URL: <https://rm.coe.int/1680459f97> (дата звернення: 25.05.2025).
- Čulo O., Nitzke J. Patterns of Terminological Variation in Post-editing and of Cognate Use in Machine Translation in Contrast to Human Translation. *Proceedings of the 19th Annual Conference of the European Association for Machine Translation*. 2016. P. 106–114. URL: <https://aclanthology.org/W16-3401.pdf> (дата звернення: 27.05.2025).
- Hidalgo-Tertero C. M. Google Translate vs. DeepL : analysing neural machine translation performance under the challenge of phraseological variation. *Análisis multidisciplinar del fenómeno de la variación fraseológica en traducción e interpretación* / ed. Mogorrón Huerta Pedro. 2020. MonTI Special Issue 6. P. 154–177. URL: https://www.researchgate.net/publication/348810850_Google_Translate_vs_DeepL_analysing_neural_machine_translation_performance_under_the_challenge_of_phraseological_variation (дата звернення: 24.05.2025).
- Larson M. L. Meaning-Based Translation : A Guide to Cross-Language Equivalence. London; New York : University Press of America, 1998. 600 p. URL: <https://www.scribd.com/document/409677950/Mildred-L-Larson-Meaning-based-Translation-A-Guide-to-Cross-Language-Equivalence-1998-University-Press-of-America-pdf> (дата звернення: 27.05.2025).

- Newmark P.** A Textbook of Translation. 1988. 311 p. URL: [http://ilts.ir/Content/ilts.ir/Page/142/ContentImage/A%20Textbook%20of%20Translation%20by%20Peter%20Newmark%20\(1\).pdf](http://ilts.ir/Content/ilts.ir/Page/142/ContentImage/A%20Textbook%20of%20Translation%20by%20Peter%20Newmark%20(1).pdf) (дата звернення: 27.05.2025).
- Oxford Idioms Dictionary for Learners of English. Oxford University Press, 2001. 465 p.
- Popović M.** On the differences between human translations. *Proceedings of the 22nd Annual Conference of the European Association for Machine Translation*. Lisboa, 2020. P. 365–374. URL: <https://aclanthology.org/2020.eamt-1.39.pdf> (дата звернення: 27.05.2025).
- Vinay J.-P., Darbelnet J.** Comparative Stylistics of French and English : A methodology for translation. 1995. 342 p. URL: https://api.pageplace.de/preview/DT0400.9789027291134_A24761567/preview-9789027291134_A24761567.pdf (дата звернення: 25.05.2025).
- Wojcieszek M.** The effectiveness of idiom translation : A comparative analysis of Google Translate and DeepL. 2022. 243 p.

REFERENCES

- Castilho, S., et al.** (2017). Is neural machine translation the new state of the art? *The Prague Bulletin of Mathematical Linguistics*. DOI: <https://doi.org/10.1515/pralin-2017-0013> [in English].
- Cherniak, O. P.** (2009). *Strukturno-semantychni ta komunikatyvno-prahmatychni osoblyvosti vysloven' osudu (na materiali anhlovnoho khudozhnoho dyskursu) [Structural-semantic and communicative-pragmatic features of criticism expressions (A study of English fiction discourse)]*. (PhD thesis). Chernivtsi, Yurii Fedkovych Chernivtsi National University [in Ukrainian].
- Council of Europe. (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*. Retrieved Maj 25, 2025, from <https://rm.coe.int/1680459f97> [in English].
- Čulo, O., & Nitzke, J.** (2016). Patterns of terminological variation in post-editing and of cognate use in machine translation in contrast to human translation. In *Proceedings of the 19th Annual Conference of the European Association for Machine Translation*, 106–114. Retrieved Maj 27, 2025, from <https://aclanthology.org/W16-3401.pdf> [in English].
- Hidalgo-Tertero, C. M.** (2020). Google Translate vs. DeepL: Analysing neural machine translation performance under the challenge of phraseological variation. In P. Mogorrón Huerta (Ed.), *Multidisciplinary analysis of the phenomenon of phraseological variation in translation and interpreting. MonTI Special Issue 6*, 154–177. Retrieved Maj 24, 2025, from <https://www.researchgate.net/publication/348810850> [in English].
- Larson, M. L.** (1998). *Meaning-Based Translation: A Guide to Cross-Language Equivalence*. London and New York: University Press of America. Retrieved Maj 27, 2025, from <https://www.scribd.com/document/409677950/Mildred-L-Larson-Meaning-based-Translation-A-Guide-to-Cross-Language-Equivalence-1998-University-Press-of-America-pdf> [in English].
- Moisieieva, N., Dzykovych, O., & Shtanko, A.** (2023). Mashynnyi pereklad: porivniannia rezultativ ta analiz pomylok DeepL ta Google Translate [Machine translation: comparison of results and error analysis of DeepL and Google Translate]. *Advanced Linguistics*, 11, 78–82. DOI: <https://doi.org/10.20535/2617-5339.2023.11.277593> [in Ukrainian].
- Newmark, P.** (1988). *A textbook of translation*. Retrieved Maj 27, 2025, from [http://ilts.ir/Content/ilts.ir/Page/142/ContentImage/A%20Textbook%20of%20Translation%20by%20Peter%20Newmark%20\(1\).pdf](http://ilts.ir/Content/ilts.ir/Page/142/ContentImage/A%20Textbook%20of%20Translation%20by%20Peter%20Newmark%20(1).pdf) [in English].
- Oxford Idioms Dictionary for Learners of English (2001). Oxford University Press [in English].
- Popović, M.** (2020). On the differences between human translations. In *Proceedings of the 22nd Annual Conference of the European Association for Machine Translation*, 365–374. Lisboa, Portugal. Retrieved Maj 27, 2025, from <https://aclanthology.org/2020.eamt-1.39.pdf> [in English].
- Vinay, J.-P., & Darbelnet, J.** (1995). *Comparative Stylistics of French and English: A methodology for translation*. Retrieved Maj 25, 2025, from https://api.pageplace.de/preview/DT0400.9789027291134_A24761567/preview-9789027291134_A24761567.pdf [in English].
- Wojcieszek, M.** (2022). *The effectiveness of idiom translation: A comparative analysis of Google Translate and DeepL* [in English].

Стаття надійшла до редакції 18.06.2025 р.

Прийнято до друку 29.08.2025 р.

Опубліковано: 05.09.2025 р.